

ROLUL SPECIALIȘTILOR ÎN DOMENIUL AGROALIMENTAR LA DEZVOLTAREA ENTITĂȚILOR PRIN PRISMA RISCURILOR ȘI PERFORMANȚELOR

V. MIDARI¹, GH. NICOLAESCU¹, M. GODOROJA¹, O. MOGÎLDEA¹,
S. COCIORVA¹, A. NICOLAESCU¹, T. NOVAC¹, I. COTOROS^{1,2},
C. VOINESCO¹, A. M. NICOLAESCU^{1,2}, V. PROCOPENCO¹

¹Universitatea Agrară de Stat din Moldova

²Academia de Studii Economice a Moldovei

Summary. The article analyzed the role of specialists in the agri-food sector on the entities development in terms of risks and performance, and a synthesis of statistical data and analysis of business surveys is presented.

The study was conducted by interviewing 69 companies from agri-food sector from 10 administrative regions of Moldova.

As a result of the study it was established:

- specialists' factor / risk obtained an average rating of 4.3 points on the scale of 5 pt.

Key words. Agriculture; Development; Study; Specialty; Influencing factors.

INTRODUCERE

Dezvoltarea economiei naționale în mare măsură depinde de capitalul uman pe care se poate baza, care prezintă un stoc de educație, pregătire profesională și starea de sănătate a populației. Acest fapt stimulează guvernele multor țări de a mări investițiile în consolidarea capitalului uman și creșterea competitivității acestuia [4].

Factorul muncă este unul crucial pentru creșterea economică durabilă atât din punct de vedere cantitativ, cât și calitativ. Participarea unui număr cât mai mare de persoane în activitatea economică este un factor stimulator pentru creșterea numărului afacerilor, deci este un factor de creștere extensivă a economiei. Pe de altă parte, fără o aprofundare a calității factorului uman, i.e. a capitalului uman, creșterea economică nu poate să fie durabilă. Acumularea și îmbunătățirea capitalului uman este crucială pentru creșterea susținută și echitabilă a veniturilor, precum și pentru dezvoltarea afacerilor inovative și competitive [2].

Îmbătrânirea demografică și declinul masiv al populației cu care se confruntă Republica Moldova deja al doilea deceniu și care va continua și în deceniile următoare afectează dimensiunea și structura populației în vârsta aptă de muncă, având efecte economice și sociale negative. În aceste condiții, una din soluții pe care societatea le are la îndemână pentru atenuarea acestor consecințe negative în dinamica populației este creșterea nivelului de participare la activități economice, a productivității muncii și a nivelului de tehnologizare a acesteia. Asigurarea creșterii nivelului de educație a populației și a gradului de concordanță a calificărilor cu cerințele actuale de pe piața muncii prezintă un element indispensabil în acest lanț de activități [4].

În prezent, în Republica Moldova, atât ratele de activitate, cât și ratele de ocupare, sunt foarte scăzute la toate grupele de vârstă, în special la tineri. Atragerea populației inactive în circuitul economic implică strategii și programe de pregătire profesională a acestei populații în raport cu necesitățile economiei naționale [4].

O provocare sensibilă pentru piața muncii din Republica Moldova a fost declanșarea pandemiei COVID - 19 în martie 2020. Pe lângă efectele asupra sănătății, pandemia COVID-19 are consecințe sociale și economice negative semnificative. Situația excepțională, declarată în Republica Moldova în martie-mai 2020, a condus la constrângeri pe piața forței de muncă, a lovit în afacerile locale și a afectat grupurile vulnerabile, inclusiv persoanele care mizează pe remitențe [2].

Scopul acestui studiu constă în studierea rolului specialiștilor în domeniul agroalimentar la dezvoltarea entităților prin prisma riscurilor și performanțelor în Republica Moldova.

MATERIAL ȘI METODĂ

Cercetările au fost efectuate în baza proiectului “Impactul factorilor macromediului și geografici asupra falimentului și a performanțelor în afaceri ale entităților economice din sectorul agroalimentar din Republica Moldova” din cadrul Programului de Stat (2020 - 2024) cu cifrul 20.80009.0807.26 și se rezumă la:

- studierea literaturii de specialitate;
- analiza datelor statistice;
- evaluarea factorilor de risc;
- evidențierea entităților din sectorul agroalimentar pentru realizarea sondajelor;
- analiza rezultatelor sondajelor;
- procesarea rezultatelor sondajelor.

REZULTATE ȘI DISCUȚII

Analizând datele Biroului Național de Statistică cu privire populația angajată, nivelul studiilor, vârstă și sex putem constata o diversificare mare a datelor. Deci, lucrătorii calificați în agricultură, silvicultură, acvacultură, piscicultură și pescuit, în vârsta de 15-24 ani au constituit 19.9 mii pers., sau 1.6 % din numărul total a populației implicate în câmpul muncii (1252.2 mii pers.), și 5.2 % din numărul populației implicate în agricultură (380 mii pers.), inclusiv, din mediul urban aceștia au constituit 0.1 mii pers., sau 0,02 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (536 mii pers.), și 0.6 % din numărul populației implicate în agricultură (17.4 mii pers.), iar din mediul rural - a constituit 19.7 mii pers., sau 2.8 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (716.3 mii pers.) și 5.4 % din numărul populației implicate în agricultură (362.5 mii pers.)

Lucrătorii calificați în agricultură, silvicultură, acvacultură, piscicultură și pescuit, în vârsta de 25-34 ani au constituit 66.9 mii pers., sau 5.3 % din numărul total a populației implicate în câmpul muncii (1252.2 mii pers.), și 17.6 % din numărul populației implicate în agricultură (380 mii pers.), inclusiv, din mediul urban aceștia au constituit 2.1 mii pers., sau 0.4 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (536 mii pers.), și 12.1 % din numărul populației implicate în agricultură (17.4 mii pers.), iar din mediul rural - a constituit 64.8 mii pers., sau 9 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (716.3 mii pers.) și 17.9 % din numărul populației implicate în agricultură (362.5 mii pers.)

Lucrătorii calificați în agricultură, silvicultură, acvacultură, piscicultură și pescuit, în vârsta de 35-44 ani au constituit 69.2 mii pers., sau 5.5 % din numărul total a populației implicate în câmpul muncii (1252.2 mii pers.) și 18.2 % din numărul populației implicate în agricultură (380 mii pers.), inclusiv, din mediul urban aceștia au constituit 3.3 mii pers., sau 0.6 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (536 mii pers.), și 19 % din numărul populației implicate în agricultură (17.4 mii pers.), iar din mediul rural - a constituit 65.9 mii pers., sau 9.2 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (716.3 mii pers.) și 18.2 % din numărul populației implicate în agricultură (362.5 mii pers.)

Lucrătorii calificați în agricultură, silvicultură, acvacultură, piscicultură și pescuit, în vârsta de 45-54 ani au constituit 79.6 mii pers., sau 6.4 % din numărul total a populației implicate în câmpul muncii (1252.2 mii pers.), și 20.9 % din numărul populației implicate în agricultură (380 mii pers.), inclusiv, din mediul urban aceștia au constituit 3.2 mii pers., sau 0.6 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (536 mii pers.), și 18.4 % din numărul populației implicate în agricultură (17.4 mii pers.), iar din mediul rural - a constituit 76.4 mii pers., sau 10.7 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (716.3 mii pers.) și 21.1 % din numărul populației implicate în câmpul muncii în agricultură (362.5 mii pers.)

Lucrătorii calificați în agricultură, silvicultură, acvacultură, piscicultură și pescuit, în vârsta de 55-64 ani au constituit 91.8 mii pers., sau 7.3 % din numărul total a populației implicate în câmpul muncii (1252.2 mii pers.) și 24.2 % din numărul populației implicate în agricultură (380 mii pers.), inclusiv, din mediul urban aceștia au constituit 5.2 mii pers., sau 1 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (536 mii pers.) și 29.9 % din numărul populației implicate în agricultură (17.4 mii pers.), iar din mediul rural - a constituit 86.6 mii pers., sau 12.1 % din numărul populației implicate

în câmpul muncii (716.3 mii pers.) și 23.9 % din numărul populației implicate în agricultură (362.5 mii pers.)

Lucrătorii calificați în agricultură, silvicultură, acvacultură, piscicultură și pescuit, în vârsta de 65 ani și peste a constituit 52.6 mii pers., sau 4.2 % din numărul total a populației implicate în câmpul muncii (1252.2 mii pers.) și 13.8 % din numărul populației implicate în agricultură (380 mii pers.), inclusiv, din mediul urban aceștia au constituit 3.5 mii pers., sau 0.7 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (536 mii pers.) și 20.1 % din numărul populației implicate în agricultură (17.4 mii pers.), iar din mediul rural - a constituit 49.2 mii pers., sau 6.9 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (716.3 mii pers.), și 13.6 % din numărul populației implicate în câmpul muncii în agricultură (362.5 mii pers.)

Lucrătorii calificați în agricultură, silvicultură, acvacultură, piscicultură și pescuit, în vârsta 15-24 ani, cu studii superioare au constituit 0.3 mii pers., sau 0,02 % din numărul total a populației implicate în câmpul muncii (1252.2 mii pers.), și 0.1 % din numărul populației implicate în agricultură (380 mii pers.), inclusiv, din mediul urban aceștia au constituit - 0 pers., sau 0 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (536 mii pers.), și 0,1 % din numărul populației implicate în agricultură (17.4 mii pers.), iar din mediul rural - a constituit 0.3 mii pers., sau 0 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (716.3 mii pers.), și 0.1 % din numărul populației implicate în agricultură (362.5 mii pers.)

Lucrătorii calificați în agricultură, silvicultură, acvacultură, piscicultură și pescuit, în vârsta de 25-34 ani, cu studii superioare au constituit 4.4 mii pers., sau 0.4 % din numărul total a populației implicate în câmpul muncii (1252.2 mii pers.), și 1.2 % din numărul populației implicate în agricultură (380 mii pers.), inclusiv, din mediul urban aceștia au constituit 0.4 mii pers., sau 0.1 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (536 mii pers.), și 2.3 % din numărul populației implicate în agricultură (17.4 mii pers.), iar din mediul rural - au constituit 4.1 mii pers., sau 0.6 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (716.3 mii pers.), și 1.1 % din numărul populației implicate în agricultură (362.5 mii pers.)

Lucrătorii calificați în agricultură, silvicultură, acvacultură, piscicultură și pescuit, în vârsta de 35-44 ani, cu studii superioare a constituit 1.6 mii pers., sau 0.1 % din numărul total a populației implicate în câmpul muncii (1252.2 mii pers.), și 0.4 % din numărul populației implicate în agricultură (380 mii pers.), inclusiv, din mediul urban aceștia au constituit 0.5 mii pers., sau 0.1 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (536 mii pers.), și 2.9 % din numărul populației implicate în agricultură (17.4 mii pers.), iar din mediul rural - au constituit 1.1 mii pers., sau 0.2 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (716.3 mii pers.), și 0.3 % din numărul populației implicate în agricultură (362.5 mii pers.)

Lucrătorii calificați în agricultură, silvicultură, acvacultură, piscicultură și pescuit, în vârsta 45-54 ani, cu studii superioare a constituit 1.1 mii pers., sau 0.1 % din numărul total a populației implicate în câmpul muncii (1252.2 mii pers.), și 0.3 % din numărul populației implicate în agricultură (380 mii pers.), inclusiv, din mediul urban a ceștia au constituit 0.1 mii pers., sau 0 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (536 mii pers.), și 0.6 % din numărul populației implicate în agricultură (17.4 mii pers.), iar din mediul rural - au constituit 1 mii pers., sau 0.1 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (716.3 mii pers.), și 0.3 % din numărul populației implicate în agricultură (362.5 mii pers.)

Lucrătorii calificați în agricultură, silvicultură, acvacultură, piscicultură și pescuit, în vârsta 55-64 ani, cu studii superioare a constituit 3.1 mii pers., sau 0.2 % din numărul total a populației implicate în câmpul muncii (1252.2 mii pers.), și 0.8 % din numărul populației implicate în agricultură (380 mii pers.), inclusiv, din mediul urban aceștia au constituit 0.2 mii pers., sau 0 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (536 mii pers.), și 1.1 % din numărul populației implicate în agricultură (17.4 mii pers.), iar din mediul rural - au constituit 2.9 mii pers., sau 0.4 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (716.3 mii pers.), și 0.8 % din numărul populației implicate în agricultură (362.5 mii pers.)

Lucrătorii calificați în agricultură, silvicultură, acvacultură, piscicultură și pescuit, în vârsta 65 ani și peste, cu studii superioare a constituit 3.6 mii pers., sau 0.3 % din numărul total a populației

implicate în câmpul muncii (1252.2 mii pers.), și 0.9 % din numărul populației implicate în agricultură (380 mii pers.), inclusiv, din mediul urban aceștia au constituit 0.3 mii pers., sau 0.1 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (536 mii pers.), și 1.7 % din numărul populației implicate în agricultură (17.4 mii pers.), iar din mediul rural - au constituit 3.2 mii pers., sau 0.4 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (716.3 mii pers.), și 0.9 % din numărul populației implicate în agricultură (362.5 mii pers.)

Lucrătorii calificați în agricultură, silvicultură, acvacultură, piscicultură și pescuit, în vârsta 15-24 ani, cu studii medii de specialitate a constituit 2.1 mii pers., sau 0.2 % din numărul total a populației implicate în câmpul muncii (1252.2 mii pers.), și 0.6 % din numărul populației implicate în agricultură (380 mii pers.), inclusiv, din mediul urban aceștia au constituit - 0 pers., sau 0 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (536 mii pers.), și 0 % din numărul populației implicate în agricultură (17.4 mii pers.), iar din mediul rural - au constituit 2.1 mii pers., sau 0.3 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (716.3 mii pers.), și 0.6 % din numărul populației implicate în agricultură (362.5 mii pers.)

Lucrătorii calificați în agricultură, silvicultură, acvacultură, piscicultură și pescuit, în vârsta 25-34 ani, cu studii medii de specialitate a constituit 3.9 mii pers., sau 0.3 % din numărul total a populației implicate în câmpul muncii (1252.2 mii pers.), și 1 % din numărul populației implicate în agricultură (380 mii pers.), inclusiv, din mediul urban aceștia au constituit 0.4 mii pers., sau 0.1 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (536 mii pers.), și 2.3 % din numărul populației implicate în agricultură (17.4 mii pers.), iar din mediul rural - au constituit 3.6 mii pers., sau 0.5 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (716.3 mii pers.), și 1 % din numărul populației implicate în agricultură (362.5 mii pers.)

Lucrătorii calificați în agricultură, silvicultură, acvacultură, piscicultură și pescuit, în vârsta 35-44 ani, cu studii medii de specialitate a constituit 3.1 mii pers., sau 0.2 % din numărul total a populației implicate în câmpul muncii (1252.2 mii pers.), și 0.8 % din numărul populației implicate în agricultură (380 mii pers.), inclusiv, din mediul urban aceștia au constituit 0.4 mii pers., sau 0.1 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (536 mii pers.), și 2.3 % din numărul populației implicate în agricultură (17.4 mii pers.), iar din mediul - au constituit 2.8 mii pers., sau 0.4 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (716.3 mii pers.), și 0.8 % din numărul populației implicate în agricultură (362.5 mii pers.)

Lucrătorii calificați în agricultură, silvicultură, acvacultură, piscicultură și pescuit, în vârsta 45-54 ani, cu studii medii de specialitate au constituit 7.5 mii pers., sau 0.6 % din numărul total a populației implicate în câmpul muncii (1252.2 mii pers.), și 2 % din numărul populației implicate în agricultură (380 mii pers.), inclusiv, din mediul urban aceștia au constituit 0.5 mii pers., sau 0.1 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (536 mii pers.), și 2.9 % din numărul populației implicate în agricultură (17.4 mii pers.), iar din mediul rural - au constituit 7 mii pers., sau 1 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (716.3 mii pers.), și 1.9 % din numărul populației implicate în agricultură (362.5 mii pers.)

Lucrătorii calificați în agricultură, silvicultură, acvacultură, piscicultură și pescuit, în vârsta 55-64 ani, cu studii medii de specialitate au constituit 10.7 mii pers., sau 0.9 % din numărul total a populației implicate în câmpul muncii (1252.2 mii pers.), și 2.8 % din numărul populației implicate în agricultură (380 mii pers.), inclusiv, din mediul urban aceștia au constituit 1.3 mii pers., sau 0.2 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (536 mii pers.), și 7.5 % din numărul populației implicate în agricultură (17.4 mii pers.), iar din mediul rural - au constituit 9.4 mii pers., sau 1.3 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (716.3 mii pers.), și 2.6 % din numărul populației implicate în agricultură (362.5 mii pers.)

Lucrătorii calificați în agricultură, silvicultură, acvacultură, piscicultură și pescuit, în vârsta 65 ani și peste, cu studii medii de specialitate au constituit 6.5 mii pers., sau 0.5 % din numărul total a populației implicate în câmpul muncii (1252.2 mii pers.), și 1.7 % din numărul populației implicate în agricultură (380 mii pers.), inclusiv, din mediul urban aceștia au constituit 0.8 mii pers., sau 0.1 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (536 mii pers.), și 4.6 % din numărul populației implicate în agricultură (17.4 mii pers.), iar din mediul rural - au constituit 5.7 mii pers., sau 0.8 %

din numărul populației implicate în câmpul muncii (716.3 mii pers.), și 1.6 % din numărul populației implicate în agricultură (362.5 mii pers.)

Lucrătorii calificați în agricultură, silvicultură, acvacultură, piscicultură și pescuit, în vârstă 15-24 ani, cu studii secundar profesional au constituit 4.3 mii pers., sau 0.3 % din numărul total a populației implicate în câmpul muncii (1252.2 mii pers.), și 1.1 % din numărul populației implicate în agricultură (380 mii pers.), inclusiv, din mediul urban aceștia au constituit 0.1 mii pers., sau 0,02 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (536 mii pers.), și 0.6 % din numărul populației implicate în agricultură (17.4 mii pers.), iar din mediul rural - au constituit 4.2 mii pers., sau 0.6 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (716.3 mii pers.), și 1.2 % din numărul populației implicate în agricultură (362.5 mii pers.)

Lucrătorii calificați în agricultură, silvicultură, acvacultură, piscicultură și pescuit, în vârstă 25-34 ani, cu studii secundar profesional au constituit 12.3 mii pers., sau 1 % din numărul total a populației implicate în câmpul muncii (1252.2 mii pers.), și 3.2 % din numărul populației implicate în agricultură (380 mii pers.), inclusiv, din mediul urban aceștia au constituit 0.5 mii pers., sau 0.1 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (536 mii pers.), și 2.9 % din numărul populației implicate în agricultură (17.4 mii pers.), iar din mediul rural - au constituit 11.8 mii pers., sau 1.6 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (716.3 mii pers.), și 3.3 % din numărul populației implicate în agricultură (362.5 mii pers.)

Lucrătorii calificați în agricultură, silvicultură, acvacultură, piscicultură și pescuit, în vârstă 35-44 ani, cu studii secundar profesional au constituit 15.3 mii pers., sau 1.2 % din numărul total a populației implicate în câmpul muncii (1252.2 mii pers.), și 4 % din numărul populației implicate în agricultură (380 mii pers.), inclusiv, din mediul urban aceștia au constituit 0.9 mii pers., sau 0.2 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (536 mii pers.), și 5.2 % din numărul populației implicate în agricultură (17.4 mii pers.), iar din mediul rural în vârstă 35-44 ani, cu studii secundar profesional a constituit 14.4 mii pers., sau 2 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (716.3 mii pers.), și 4 % din numărul populației implicate în agricultură (362.5 mii pers.)

Lucrătorii calificați în agricultură, silvicultură, acvacultură, piscicultură și pescuit, în vârstă 45-54 ani, cu studii secundar profesional au constituit 25.1 mii pers., sau 2 % din numărul total a populației implicate în câmpul muncii (1252.2 mii pers.), și 6.6 % din numărul populației implicate în agricultură (380 mii pers.), inclusiv, din mediul urban aceștia au constituit 1.2 mii pers., sau 0.2 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (536 mii pers.), și 6.9 % din numărul populației implicate în agricultură (17.4 mii pers.), iar din mediul rural - au constituit 23.9 mii pers., sau 3.3 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (716.3 mii pers.), și 6.6 % din numărul populației implicate în agricultură (362.5 mii pers.)

Lucrătorii calificați în agricultură, silvicultură, acvacultură, piscicultură și pescuit, în vârstă 55-64 ani, cu studii secundar profesional au constituit 26.3 mii pers., sau 2.1 % din numărul total a populației implicate în câmpul muncii (1252.2 mii pers.), și 6.9 % din numărul populației implicate în agricultură (380 mii pers.), inclusiv, din mediul urban aceștia au constituit 1.7 mii pers., sau 0.3 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (536 mii pers.), și 9.8 % din numărul populației implicate în agricultură (17.4 mii pers.), iar din mediul rural - au constituit 24.6 mii pers., sau 3.4 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (716.3 mii pers.), și 6.8 % din numărul populației implicate în agricultură (362.5 mii pers.)

Lucrătorii calificați în agricultură, silvicultură, acvacultură, piscicultură și pescuit, în vârstă 65 ani și peste, cu studii secundar profesional au constituit 9.5 mii pers., sau 0.8 % din numărul total a populației implicate în câmpul muncii (1252.2 mii pers.), și 2.5 % din numărul populației implicate în agricultură (380 mii pers.), inclusiv, din mediul urban aceștia au constituit 0.6 mii pers., sau 0.1 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (536 mii pers.), și 3.4 % din numărul populației implicate în agricultură (17.4 mii pers.), iar din mediul rural - au constituit 8.9 mii pers., sau 1.2 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (716.3 mii pers.), și 2.5 % din numărul populației implicate în agricultură (362.5 mii pers.)

Lucrătorii calificați în agricultură, silvicultură, acvacultură, piscicultură și pescuit, în vârstă 15-24 ani, cu studii liceale, medii generale au constituit 3.4 mii pers., sau 0.3 % din numărul total a

populației implicate în câmpul muncii (1252.2 mii pers.), și 0.9 % din numărul populației implicate în agricultură (380 mii pers.), inclusiv, din mediul urban aceștia au constituit - 0 pers., sau 0 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (536 mii pers.), și 0 % din numărul populației implicate în agricultură (17.4 mii pers.), iar din mediul rural - au constituit 3.4 mii pers., sau 0.5 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (716.3 mii pers.), și 0.9 % din numărul populației implicate în agricultură (362.5 mii pers.)

Lucrătorii calificați în agricultură, silvicultură, acvacultură, piscicultură și pescuit, în vârstă 25-34 ani, cu studii liceale, medii generale au constituit 11.4 mii pers., sau 0.9 % din numărul total a populației implicate în câmpul muncii (1252.2 mii pers.), și 3 % din numărul populației implicate în agricultură (380 mii pers.), inclusiv, din mediul urban aceștia au constituit 0.1 mii pers., sau 0 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (536 mii pers.), și 0.6 % din numărul populației implicate în agricultură (17.4 mii pers.), iar din mediul rural - au constituit 11.3 mii pers., sau 1.6 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (716.3 mii pers.), și 3.1 % din numărul populației implicate în agricultură (362.5 mii pers.)

Lucrătorii calificați în agricultură, silvicultură, acvacultură, piscicultură și pescuit, în vârstă 35-44 ani, cu studii liceale, medii generale au constituit 15.6 mii pers., sau 1.2 % din numărul total a populației implicate în câmpul muncii (1252.2 mii pers.), și 4.1 % din numărul populației implicate în agricultură (380 mii pers.), inclusiv, din mediul urban aceștia au constituit 0.4 mii pers., sau 0.1 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (536 mii pers.), și 2.3 % din numărul populației implicate în agricultură (17.4 mii pers.), iar din mediul rural - au constituit 15.2 mii pers., sau 2.1 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (716.3 mii pers.), și 4.2 % din numărul populației implicate în agricultură (362.5 mii pers.)

Lucrătorii calificați în agricultură, silvicultură, acvacultură, piscicultură și pescuit, în vârstă 45-54 ani, cu studii liceale, medii generale au constituit 26.7 mii pers., sau 2.1 % din numărul total a populației implicate în câmpul muncii (1252.2 mii pers.), și 7 % din numărul populației implicate în agricultură (380 mii pers.), inclusiv, din mediul urban aceștia au constituit 1.2 mii pers., sau 0.2 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (536 mii pers.), și 6.9 % din numărul populației implicate în agricultură (17.4 mii pers.), iar din mediul rural - au constituit 25.5 mii pers., sau 3.6 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (716.3 mii pers.), și 7 % din numărul populației implicate în agricultură (362.5 mii pers.)

Lucrătorii calificați în agricultură, silvicultură, acvacultură, piscicultură și pescuit, în vârstă 55-64 ani, cu studii liceale, medii generale au constituit 29.2 mii pers., sau 2.3 % din numărul total a populației implicate în câmpul muncii (1252.2 mii pers.), și 7.7 % din numărul populației implicate în agricultură (380 mii pers.), inclusiv, din mediul urban aceștia au constituit 1.5 mii pers., sau 0.3 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (536 mii pers.), și 8.6 % din numărul populației implicate în agricultură (17.4 mii pers.), iar din mediul rural - au constituit 27.6 mii pers., sau 3.9 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (716.3 mii pers.), și 7.6 % din numărul populației implicate în agricultură (362.5 mii pers.)

Lucrătorii calificați în agricultură, silvicultură, acvacultură, piscicultură și pescuit, în vârstă 65 ani și peste, cu studii liceale, medii generale au constituit 8.5 mii pers., sau 0.7 % din numărul total a populației implicate în câmpul muncii (1252.2 mii pers.), și 2.2 % din numărul populației implicate în agricultură (380 mii pers.), inclusiv, din mediul urban aceștia au constituit 0.7 mii pers., sau 0.1 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (536 mii pers.), și 4 % din numărul populației implicate în agricultură (17.4 mii pers.), iar din mediul rural - au constituit 7.8 mii pers., sau 1.1 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (716.3 mii pers.), și 2.2 % din numărul populației implicate în agricultură (362.5 mii pers.)

Lucrătorii calificați în agricultură, silvicultură, acvacultură, piscicultură și pescuit, în vârstă 15-24 ani, cu studii gimnaziale au constituit 9.7 mii pers., sau 0.8 % din numărul total a populației implicate în câmpul muncii (1252.2 mii pers.), și 2.6 % din numărul populației implicate în agricultură (380 mii pers.), inclusiv, din mediul urban aceștia au constituit 0.1 mii pers., sau 0 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (536 mii pers.), și 0.6 % din numărul populației implicate în agricultură (17.4 mii pers.), iar din mediul rural - au constituit 9.7 mii pers., sau 1.4 % din numărul

populației implicate în câmpul muncii (716.3 mii pers.), și 2.7 % din numărul populației implicate în agricultură (362.5 mii pers.)

Lucrătorii calificați în agricultură, silvicultură, acvacultură, piscicultură și pescuit, în vârsta 25-34 ani, cu studii gimnaziale au constituit 34.5 mii pers., sau 2.8 % din numărul total a populației implicate în câmpul muncii (1252.2 mii pers.), și 9.1 % din numărul populației implicate în agricultură (380 mii pers.), inclusiv, din mediul urban aceștia au constituit 0.7 mii pers., sau 0.1 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (536 mii pers.), și 4 % din numărul populației implicate în agricultură (17.4 mii pers.), iar din mediul rural - au constituit 33.8 mii pers., sau 4.7 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (716.3 mii pers.), și 9.3 % din numărul populației implicate în agricultură (362.5 mii pers.)

Lucrătorii calificați în agricultură, silvicultură, acvacultură, piscicultură și pescuit, în vârsta 35-44 ani, cu studii gimnaziale au constituit 32.5 mii pers., sau 2.6 % din numărul total a populației implicate în câmpul muncii (1252.2 mii pers.), și 8.6 % din numărul populației implicate în agricultură (380 mii pers.), inclusiv, din mediul urban aceștia au constituit 1 mii pers., sau 0.2 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (536 mii pers.), și 5.7 % din numărul populației implicate în agricultură (17.4 mii pers.), iar din mediul rural - au constituit 31.5 mii pers., sau 4.4 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (716.3 mii pers.), și 8.7 % din numărul populației implicate în agricultură (362.5 mii pers.)

Lucrătorii calificați în agricultură, silvicultură, acvacultură, piscicultură și pescuit, în vârsta 45-54 ani, cu studii gimnaziale au constituit 19 mii pers., sau 1.5 % din numărul total a populației implicate în câmpul muncii (1252.2 mii pers.), și 5 % din numărul populației implicate în agricultură (380 mii pers.), inclusiv, din mediul urban aceștia au constituit 0.3 mii pers., sau 0.1 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (536 mii pers.), și 1.7 % din numărul populației implicate în agricultură (17.4 mii pers.), iar din mediul rural - au constituit 18.7 mii pers., sau 2.6 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (716.3 mii pers.), și 5.2 % din numărul populației implicate în agricultură (362.5 mii pers.)

Lucrătorii calificați în agricultură, silvicultură, acvacultură, piscicultură și pescuit, în vârsta 55-64 ani, cu studii gimnaziale au constituit 22.3 mii pers., sau 1.8 % din numărul total a populației implicate în câmpul muncii (1252.2 mii pers.), și 5.9 % din numărul populației implicate în agricultură (380 mii pers.), inclusiv, din mediul urban aceștia au constituit 0.5 mii pers., sau 0.1 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (536 mii pers.), și 2.9 % din numărul populației implicate în agricultură (17.4 mii pers.), iar din mediul rural - au constituit 21.9 mii pers., sau 3.1 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (716.3 mii pers.), și 6 % din numărul populației implicate în agricultură (362.5 mii pers.)

Lucrătorii calificați în agricultură, silvicultură, acvacultură, piscicultură și pescuit, în vârsta de 65 ani și peste, cu studii gimnaziale a constituit 21.7 mii pers., sau 1.7 % din numărul total a populației implicate în câmpul muncii (1252.2 mii pers.), și 5.7 % din numărul populației implicate în agricultură (380 mii pers.), inclusiv, din mediul urban aceștia au constituit 0.9 mii pers., sau 0.2 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (536 mii pers.), și 5.2 % din numărul populației implicate în agricultură (17.4 mii pers.), iar din mediul rural - au constituit 20.8 mii pers., sau 2.9 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (716.3 mii pers.), și 5.7 % din numărul populației implicate în agricultură (362.5 mii pers.)

Lucrătorii calificați în agricultură, silvicultură, acvacultură, piscicultură și pescuit, în vârsta 15-24 ani, cu studii primare sau fără școală au constituit 0.2 mii pers., sau 0,02 % din numărul total a populației implicate în câmpul muncii (1252.2 mii pers.), și 0.1 % din numărul populației implicate în agricultură (380 mii pers.), inclusiv, din mediul urban aceștia au constituit - 0 pers., sau 0 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (536 mii pers.), și 0 % din numărul populației implicate în agricultură (17.4 mii pers.), iar din mediul rural - au constituit 0.2 mii pers., sau 0 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (716.3 mii pers.), și 0.1 % din numărul populației implicate în agricultură (362.5 mii pers.)

Lucrătorii calificați în agricultură, silvicultură, acvacultură, piscicultură și pescuit, în vârsta 25-34 ani, cu studii primare sau fără școală au constituit 0.3 mii pers., sau 0 % din numărul total a

populației implicate în câmpul muncii (1252.2 mii pers.), și 0.1 % din numărul populației implicate în agricultură (380 mii pers.), inclusiv, din mediul urban aceștia au constituit - 0 pers., sau 0 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (536 mii pers.), și 0 % din numărul populației implicate în agricultură (17.4 mii pers.), iar din mediul rural - au constituit 0.3 mii pers., sau 0 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (716.3 mii pers.), și 0.1 % din numărul populației implicate în agricultură (362.5 mii pers.)

Lucrătorii calificați în agricultură, silvicultură, acvacultură, piscicultură și pescuit, în vârstă 35-44 ani, cu studii primare sau fără școală au constituit 1 mii pers., sau 0.1 % din numărul total a populației implicate în câmpul muncii (1252.2 mii pers.), și 0.3 % din numărul populației implicate în agricultură (380 mii pers.), inclusiv, din mediul urban aceștia au constituit 0.1 mii pers., sau 0 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (536 mii pers.), și 0.6 % din numărul populației implicate în agricultură (17.4 mii pers.), iar din mediul rural - au constituit 0.9 mii pers., sau 0.1 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (716.3 mii pers.), și 0.2 % din numărul populației implicate în agricultură (362.5 mii pers.)

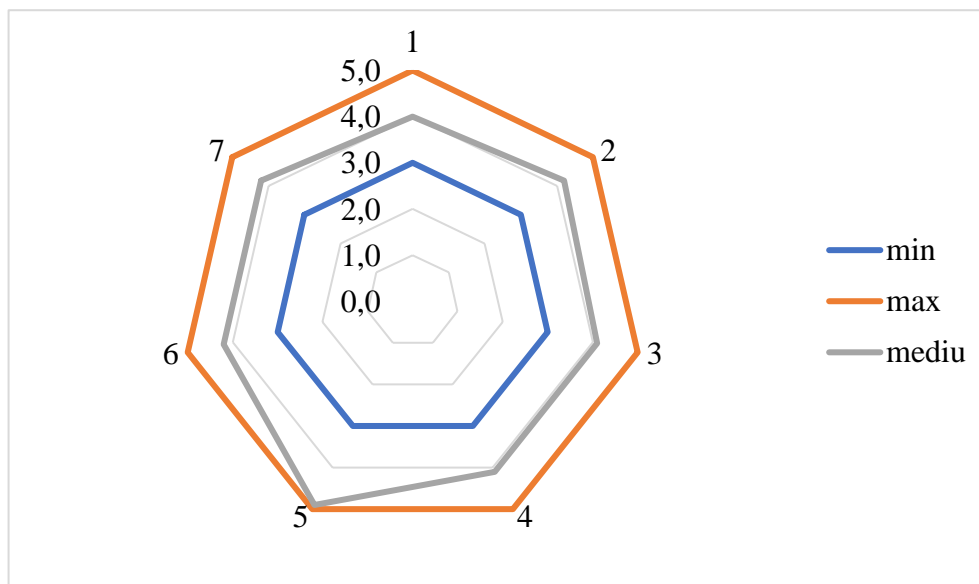
Lucrătorii calificați în agricultură, silvicultură, acvacultură, piscicultură și pescuit, în vârstă 45-54 ani, cu studii primare sau fără școală au constituit 0.2 mii pers., sau 0,02 % din numărul total a populației implicate în câmpul muncii (1252.2 mii pers.), și 0.1 % din numărul populației implicate în agricultură (380 mii pers.), inclusiv, din mediul urban aceștia au constituit - 0 pers., sau 0 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (536 mii pers.), și 0 % din numărul populației implicate în agricultură (17.4 mii pers.), iar din mediul rural - au constituit 0.2 mii pers., sau 0 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (716.3 mii pers.), și 0.1 % din numărul populației implicate în agricultură (362.5 mii pers.)

Lucrătorii calificați în agricultură, silvicultură, acvacultură, piscicultură și pescuit, în vârstă 55-64 ani, cu studii primare sau fără școală au constituit 0.2 mii pers., sau 0 % din numărul total a populației implicate în câmpul muncii (1252.2 mii pers.), și 0.1 % din numărul populației implicate în agricultură (380 mii pers.), inclusiv, din mediul urban aceștia au constituit - 0 pers., sau 0 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (536 mii pers.), și 0 % din numărul populației implicate în agricultură (17.4 mii pers.), iar din mediul rural - au constituit 0.2 mii pers., sau 0,03 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (716.3 mii pers.), și 0.1 % din numărul populației implicate în agricultură (362.5 mii pers.)

Lucrătorii calificați în agricultură, silvicultură, acvacultură, piscicultură și pescuit, în vârstă 65 ani și peste, cu studii primare sau fără școală au constituit 2.9 mii pers., sau 0.2 % din numărul total a populației implicate în câmpul muncii (1252.2 mii pers.), și 0.8 % din numărul populației implicate în agricultură (380 mii pers.), inclusiv, din mediul urban aceștia au constituit 0.1 mii pers., sau 0,02 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (536 mii pers.), și 0.6 % din numărul populației implicate în agricultură (17.4 mii pers.), iar din mediul rural - au constituit 2.8 mii pers., sau 0.4 % din numărul populației implicate în câmpul muncii (716.3 mii pers.), și 0.8 % din numărul populației implicate în agricultură (362.5 mii pers.)

O analiză amplă a influenței studiilor se poate vedea și din analiza sondajelor în baza studiului realizat.

Fig. 1. Diagrama evaluării riscurilor ce țin de nivelul pregătirii cadrelor

Analizând grupa riscurilor H. Cadrele putem menționa că:

- Cadrele fără studii au o contribuție ca factor de risc între 3 și 5 puncte. Valoarea medie obținând 4 puncte.
- Cadrele cu studii profesionale au o contribuție ca factor de risc între 3 și 5 puncte. Valoarea medie obținând 4.2 puncte.
- Cadrele cu studii medii de specialitate au o contribuție ca factor de risc între 3 și 5 puncte. Valoarea medie obținând 4.1 puncte.
- Cadrele cu studii superioare au o contribuție ca factor de risc între 3 și 5 puncte. Valoarea medie obținând 4.1 puncte.
- Cadrele cu studii post universitare au o contribuție ca factor de risc între 3 și 5 puncte. Valoarea medie obținând 4.9 puncte.
- Cadrele cu studii în alte profesii au o contribuție ca factor de risc între 3 și 5 puncte. Valoarea medie obținând 4.2 puncte.
- subgrupa H.1. Cadrele a obținut o evaluare medie în mărime de 4.3 puncte. Ceea ce ușor se vede din diagrama evaluării riscurilor.

CONCLUZII

Analizând grupa riscurilor H. Cadrele putem menționa că, acestea au obținut o evaluare medie în mărime de 4.3 puncte.

În continuare se recomandă dezvoltarea studiului, perfecționarea formularelor și lărgirea ariei de chestionare a agenților economici după raioanele administrative, și în țările învecinate – România, Ucraina ș.a.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Raportul pentru anul 2020 privind realizarea proiectului “Impactul factorilor macromediului și geografici asupra falimentului și a performanțelor în afaceri ale entităților economice din sectorul agroalimentar din Republica Moldova” din cadrul Programului de Stat (2020 - 2024) cu cifrul 20.80009.0807.26
2. Studiul pieței muncii din Republica Moldova // https://mei.gov.md/sites/default/files/document/attachments/studiu_piata_muncii_md_.pdf (văzut la 2021.09.15)
3. Tinerii pe piața muncii din Republica Moldova: competențe și aspirații // https://www1.undp.org/content/dam/moldova/docs/tinerii_pe_piata_muncii_final.pdf (văzut la 2021.09.16)
4. БОЕВА В.Р Методика экономических исследований в агропромышленном производстве. Москва. 1995. 198 стр.
5. www.statistica.md (văzut la 2021.09.10)